

Časopisy z jedné kapsy

Na Univerzitě Karlově v Praze a v Krajské knihovně Karlovy Vary připravují pro studenty, pedagogy a čtenáře atraktivní seznamy dostupných významných a populárních elektronických časopisů. Jedná se o časopisy jako Nature, Science, Newsweek, The Economist, Financial Times, National Geographic, Time, British Medical Journal, The New England Journal od Medicine. Nabídka časopisů je graficky pojata obdobně jako nabídka časopisů ve volném výběru v knihovně - obrázek č. 1.

The screenshot shows the website interface for 'Krajská knihovna Karlovy Vary'. At the top, there is a navigation menu with options like 'Úvod', 'O knihovně', 'Pro návštěvníky', 'Učím, učíš, učíte', 'Pro knihovny', 'Pro média', and 'Elektronická knihovna'. Below the menu, there is a search bar and a breadcrumb trail: 'Cesta: Elektronická knihovna / E-časopisy'. The main heading is 'E-časopisy' with a sub-heading 'dostupné z počítačů v Krajské knihovně Karlovy Vary'. A text block states: 'Časopisy dostupné v Krajské knihovně Karlovy Vary prostřednictvím Jednotné informační brány - seznam, možnost vyhledávání' and 'v titulech časopisů můžete vyhledávat i prostřednictvím katalogu karlovarské knihovny'. Below this, there is a section titled 'ochutnávka nejnámějších titulů:' followed by a grid of 12 magazine covers. The covers include: Nature (BRANCHING OUT), National Geographic (The Horse), The Economist (Almost there), Newsweek (Books Aren't Dead), PC Magazine (BEST OF THE YEAR 100), New Scientist (WASH FORWARD), The New York Times, Financial Times, BusinessWeek (THE MAG IN THE GRAY PLANNER SUIT), Time (NEW!), Nature Genetics, and Computerworld (Is a comfort zone?). At the bottom, there are logos for 'LITERÁRNÍ SOUPEŽ HLASOVÁNÍ', 'BRITISH COUNCIL Czech Republic', 'Přejte se knihovny', and 'Mapa webu | Intranet | Publikací systém Amadeo'.

Obrázek 1 - Nabídka el. časopisů v Krajské knihovně Karlovy Vary

Narozdíl od tradičního volného výběru v knihovně jsou zde dostupná všechna čísla pro všechny čtenáře v každém okamžiku a většinou v podstatně širším časovém pokrytí. Například u časopisu Science mají studenti a pedagogové k dispozici všechna čísla od roku 1997 až po právě aktuální vydání, tj. všechna čísla za posledních 11 let.

Kromě vybraných významných a populárních časopisů mají čtenáři v Krajské knihovně Karlovy Vary a na Univerzitě Karlově v Praze k dispozici také kompletní seznam všech dostupných elektronických časopisů. V seznamech jsou pro přehlednost jak předplácené, tak odborné volně přístupné - Open Access - časopisy. V případě Univerzity Karlovy v Praze je to více než 25 tisíc elektronických časopisů. Seznamy časopisů jsou pohodlně prohledatelné podle názvu časopisu, ISSN, podle poskytovatele a předmětových kategorií. U všech časopisů je k dispozici historie časopisu (slučování, přejmenování, rozdělování na více časopisů,...), časové pokrytí plnotextové verze ve všech databázích, kde je časopis předplácen nebo kde je volně přístupný, a předmětové kategorie. U všech časopisů jsou aktuálně platné odkazy na všechny dostupné předplácené nebo volně přístupné kopie. Ukázka seznamů časopisů na Univerzitě Karlově v Praze je na obrázku č. 2.

The screenshot shows the 'Portál elektronických časopisů / E-journals portal' interface. At the top, there is a search bar with 'Česky' selected. Below the search bar, there are tabs for 'Název', 'Kategorie', 'Nalézt', and 'Citation Linker'. The 'Kategorie' tab is active, showing a list of categories and subcategories. 'Environmental Sciences' is selected, with 'Ecosystems & Ecology (199)' highlighted. An 'OK' button is visible. Below the category selection, it says 'Celkový počet e-časopisů: 199' and 'Přepnout do podrobného zobrazení'. The main list shows journals with columns for 'Název časopisu', 'ISSN', and 'Akce'. A detailed view for 'African Journal of Aquatic Science' is shown on the right, displaying its name, ISSN (1608-5914), CODEN (AJASBI), and availability (EBSCOhost Academic Search Complete, available since 2008).

Název časopisu	ISSN	Akce
Acta biotheoretica	0001-5342	
Acta ichthyologica et piscatoria	0137-1592	
African journal of aquatic science	1608-5914	
Ambiente & sociedade	1414-753X	
Ambio	0044-7447	
AMS newsletter [Zobrazit historii časopisů]	0730-2029	
Analytical and bioanalytical chemistry [Zobrazit historii časopisů]	1618-2642	
The animals' agenda [Zobrazit historii časopisů]	0892-8819	
Annales botanici Fennici	0003-3847	
Annales zoologici Fennici	0003-455X	
Annals of the Entomological Society of America	0013-8746	
Annual review of ecology and systematics [Zobrazit historii časopisů]	0066-4162	
Annual review of entomology	0066-4170	

Obrázek 2 - Seznam el. časopisů na Univerzitě Karlově v Praze

Motorem těchto služeb knihoven Univerzity Karlovy v Praze a Krajské knihovny Karlovy Vary je technologie SFX. Na základě podkladů k předplatnému k elektronickým zdrojům

SFX server automaticky vytváří uvedené seznamy elektronických časopisů a zajišťuje platné odkazy na všechny časopisy bez jakékoli ruční práce knihovníků.

Kromě automaticky generovaných seznamů el. časopisů a vždy platných tzv. OpenURL odkazů na elektronické verze časopisů zajišťuje SFX server také tyto služby:

- propojení na elektronické knihy
- záznamy elektronických časopisů pro import do katalogu a pro zajištění kompletního seznamu časopisů dostupných v knihovně jak v tištěné, tak v elektronické verzi
- propojení na články z výsledků vyhledávání ve vyhledávačích s podporou OpenURL, například MetaLib, Google Scholar, Scopus, Web Of Knowledge, PubMed
- propojení na články, el. časopisy a el. knihy z katalogů knihoven s podporou OpenURL, například Aleph, Virtua, T Series
- propojení na plné texty článků z bibliografických a abstraktových databází nebo na plné texty článků z plnotextových databází ovšem s nedostupným plným textem z důvodu omezeného pokrytí, předplatného či embarga, například HW Wilson, EBSCO, Proquest, CSA, OvidSP, Elsevier
- propojení z výsledků vyhledávání ve vyhledávačích do katalogů knihoven na dostupné tištěné verze dokumentů
- propojení na zdigitalizované knihy v rámci projektu Google Book Search
- propojení na Citační manažery, např. RefWorks, EndNote, Citace.com
- analýzy předplatného pro efektivní akvizici elektronických časopisů a knih, eliminace duplicit v předplatném

Ke konci roku 2008 používá v České republice sfxové seznamy elektronických časopisů 24 univerzitních, vědeckých a krajských knihoven včetně Národní knihovny v Praze. Souběžně s implementací SFX na Masarykově Univerzitě v Brně probíhá implementace SFX ve Slovenské akademii věd. Slovenská akademie věd zvolila SaaS verzi SFX (Software jako služba - Software as a Service), díky čemuž může implementace proběhnout velmi rychle a čtenáři Slovenské akademie věd se již mohou těšit na sfxový seznam časopisů, který budou mít brzy k dispozici.

Služby seznamu elektronických časopisů by nebyly úplné, pokud by je čtenáři nemohli využívat odkudkoli. Tzv. vzdálený přístup k elektronickým časopisům může zajistit například EZproxy server, který je plně kompatibilní a pohodlně integrovatelný s SFX. EZproxy je využíván například na Univerzitě Karlově v Praze, ve Státní technické knihovně v Praze, implementace probíhá na Vysoké škole ekonomické v Praze. Se svými více než 2500 instalacemi v 60 zemích světa je EZproxy v současné době pravděpodobně nejrozšířenějším nástrojem pro vzdálený přístup k elektronickým zdrojům v knihovnách. Na obrázku č. 3 je úvodní stránka EZproxy portálu Vědecké knihovny v Olomouci.

Vítejte na ezproxy.vkol.cz -- brána k elektronickým zdrojům z pohodlí domova

Jste-li registrovanými čtenáři [Vědecké knihovny v Olomouci](#), můžete se z pohodlí domova podívat do plných textů databází a předplacených časopisů:

1. přihlaste se:

Zadejte číslo průkazu:	<input type="text"/>
Zadejte PIN:	<input type="text"/>
<input type="button" value="Přihlásit se"/>	

2. a po přihlášení pokračujte výběrem Vaší oblíbené databáze

Nejste-li registrovanými čtenáři Vědecké knihovny v Olomouci, můžete se jimi snadno stát:

- vyplňte [registrační formulář](#)
- a cca za 1 hodinu se můžete přihlásit výše

© 2008 Vědecká knihovna v Olomouci - [dotazy a připomínky](#). [O knihovně](#).

Obrázek 3 - EZproxy ve Vědecké knihovně v Olomouci

EZproxy i SFX jsou navíc připraveny na implementaci nového standardu pro zajištění federativní autentikace a vzdáleného přístupu k elektronickým zdrojům - middleware Shibboleth. Na Univerzitě Karlově v Praze je EZproxy server již provozován v rámci shibbolethové infrastruktury a implementace Shibboleth u SFX se připravuje.

MULTIDATA Praha nabízí knihovnám implementaci EZproxy na klíč a je výhradním distributorem SFX pro Slovenskou republiku a Českou republiku. Díky zařízením jako Apple iPhone a dostupnosti rychlého internetového připojení je možný přístup k elektronickým časopisům a knihám z malého příručního zařízení. Společnost MULTIDATA pomáhá knihovnám na Slovensku a v Čechách doručit elektronické časopisy a knihy do kapes čtenářů.

Pohodový adventní čas, hodně štěstí a úspěchů do roku 2009 za společnost MULTIDATA Praha čtenářům ITlib přeje

Jiří Pavlík

Zdroje:

1. Top e-journals na Univerzitě Karlově v Praze, http://www.pavlik.ruk.cuni.cz/SFXUK/Top_e-journals.html
2. Blog k SFX na UK, http://www.pavlik.ruk.cuni.cz/SFXUK/SFX_blog/SFX_blog.html
3. El. časopisy v Krajské knihovně Karlovy Vary, <http://www.knihovna.kvary.cz/cs/elektronicka-knihovna/e-casopisy/>
4. Stránky k SFX na portálu MULTIDATA Praha, <http://www.multidata.cz/produkty/sfx/>
5. Články k SFX MULTIDATA Praha, <http://www.multidata.cz/produkty/sfx/clanky-a-prezentace>
6. Portál elektronických časopisů Univerzity Karlovy v Praze, <http://pec.cuni.cz/>
7. EZproxy portál Vědecké knihovny v Olomouci, <http://ezproxy.vkol.cz/>
8. SFX seznamy el. časopisů Jednotné informační brány ČR, <http://info.jib.cz/informace-pro-uzivatele/seznamy-e-casopisu>
9. Zdrojové systémy pro SFX na Univerzitě Karlově v Praze, <http://sfx.cuni.cz/SFX-4.html>
10. Stránky k MetaLib na portálu MULTIDATA Praha, <http://www.multidata.cz/produkty/metalib>
11. SaaS - Wikipedie, <http://cs.wikipedia.org/wiki/SaaS>
12. Stránky k EZproxy na portálu OCLC, <http://www.oclc.org/ezproxy/>
13. Stránky české shibbolethové federace eduID, <http://www.eduid.cz/wiki/eduid/index>
14. [Pavlík, Jiří](#). SFX, Verde a MetaLib ve službách Univerzity Karlovy v Praze. Ikaros [online]. 2008, roč. 12, č. 5 [cit. 2008-11-23]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.ikaros.cz/node/4722>>. URN-NBN:cz-ik4722. ISSN 1212-5075.

V Praze 23.11. 2008

Ing. Jiří Pavlík, MULTIDATA Praha